

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 487/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Vojenských lesov a majetkov SR, š. p., Lesnícka 23, Pliešovce, IČO 31 577 920, zastúpených advokátom JUDr. Milošom Barbušom, Štúrova 13, Bratislava, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 50/2018 z 31. júla 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Vojenských lesov a majetkov SR, š. p., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť Vojenských lesov a majetkov SR, š. p.,

(ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Milošom Barbušom, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 50/2018 z 31. júla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalovaným na Okresnom súde Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v konaní o zaplatenie sumy 177 622,31 € s príslušenstvom. Prvé meritórne rozhodnutie okresného súdu bolo zrušené Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), pričom druhé ním bolo potvrdené v celom rozsahu. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré bolo najvyšším súdom odmietnuté ako procesne neprípustné. Sťažovateľ následne podal ústavnú sťažnosť proti predmetným rozhodnutiam odvolacieho súdu a najvyššieho súdu, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom č. k. III. ÚS 430/2014-102 zo 17. februára 2015 tak, že základné právo sťažovateľa má súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli rozsudkom krajského súdu č. k. 43 Cob 166/2012-564 z 31. októbra 2012, ako aj uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Obdo 7/2013-726 z 31. marca 2014 porušené, preto obe rozhodnutia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

2.1 Krajský súd následne po doplnení listinných dôkazov z Obchodného registra Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „obchodný register“) a Štatistického úradu Slovenskej republiky (ďalej len „štatistický úrad“), z ktorých zisťoval, či v čase uzavretia rámcovej zmluvy 9. januára 2003 Odštepný závod sťažovateľa Kežmarok existoval a aké mal pridelené a zapísané identifikačné číslo, dospel po oboznámení sa s nimi k záveru, že nie je potrebné zopakovať dokazovanie vykonané okresným súdom a rozhodnutím č. k. 43 Cob 94/2015-817 z 12. augusta 2015 rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania tak, že rozhodnutie okresného súdu č. k. 16 Cb 36/2008-523 zo 4. júna 2012 ako vecne správne potvrdil.

2.2 Na základe dovolania sťažovateľa proti predmetnému rozhodnutiu odvolacieho súdu najvyšší súd uznesením z 31. marca 2017 (sp. zn. 4 Obdo 15/2017) toto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia bolo neprejednanie veci za účasti strán sporu po tom, ako odvolací súd doplnil dokazovanie o listiny z verejných registrov. Tým, že stranám sporu neumožnil vyjadriť sa k novým dôkazom, odňal im právo na spravodlivý proces. Odvolací súd pri opätovnom prejednaní veci prihliadol na názor vyslovený v už uvedenom náleze ústavného súdu, z ktorého pre odvolací súd vyplynulo, že dôvodom zrušenia rozhodnutí napadnutých ústavnou sťažnosťou podanou sťažovateľom bola tá skutočnosť, že krajský súd ani najvyšší súd neskúmali ex offio jednu z podmienok konania, ktorou je spôsobilosť žalovaného (sťažovateľa) byť účastníkom konania. Po doplnení listín z verejne dostupných registrov, a to obchodného registra a zo štatistického úradu, odvolací súd vykonal dokazovanie ich prečítaním a v potrebnom rozsahu zopakoval dokazovanie vykonané okresným súdom, navrhnuté stranami sporu.

2.3 Odvolací súd následne rozhodol rozsudkom č. k. 43 Cob 82/2017-1501 z 15. februára 2018, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu v zmysle, že žalobu o zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 350 000 Sk, v prepočte 11 617,87 €, uplatnenej a vymáhanej žalobcom bez právneho dôvodu, a sumy 2 500 525,- Sk, v prepočte 83 002,22 €, o ktorú odvolací súd uplatnenú a vymáhanú zmluvnú pokutu znížil, t. j. v celkovej sume 94 620,09 € spolu s 9,4 % úrokom z omeškania z týchto súm od 31. mája 2007 do zaplatenia zamietol. Vo zvyšnej časti rozhodnutie okresného súdu, aj keď z iného právneho dôvodu, a to z dôvodu jej zníženia odvolacím súdom na základe jeho voľnej úvahy, podľa § 387 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) potvrdil. Žalovaný (sťažovateľ) je tak povinný zaplatiť zmluvnú pokutu uplatnenú a vymáhanú žalobcom v súlade s § 544 a § 545 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) v nadväznosti na § 300 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) za použitia § 301 Obchodného zákonníka v sume 83 002,22 € s 9,4 % úrokom z omeškania ročne z tejto sumy od 31. mája 2007 až do zaplatenia tak, ako o nej správne rozhodol okresný súd v rozhodnutí

napadnutom odvolaním, ktoré odvolací súd v tejto časti potvrdil. Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 19. februára 2018 v spojení s opravným uznesením č. k. 43 Cob 82/2017-1536 z 15. februára 2018, ktorým odvolací postupom podľa § 378 ods. 1 CSP a § 224 CSP opravil rozsudok č. k. 43 Cob 82/2017-1501 z 15. februára 2018 v časti jeho poučenia tak, že do poučenia doplnil poučenie o možnosti podať proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie.

2.4 Nakoniec sťažovateľ podal dovolanie aj proti rozsudku odvolacieho súdu z 15. februára 2018, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho odmietol.

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol, že dovolanie odôvodnil prípustnosťou podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. Podľa sťažovateľa z ustálenej súdnej praxe vyplýva, že rámcová zmluva sama osebe nezakladá záväzkový právny vzťah, takýto právny vzťah vzniká až uzatvorením „*dielčích*“ zmlúv, na základe ktorých vzniká aj povinnosť plniť, ktorá môže byť následne sankcionovaná zmluvnou pokutou. Ak odvolací súd uvedené nerešpektoval, podľa sťažovateľa sa odklonil od ustálenej súdnej praxe, čím mala byť založená prípustnosť jeho dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Sťažovateľ prípustnosť svojho dovolania podľa § 421 ods. 2 písm. b) CSP odôvodnil tým, že identifikoval právnu otázku relevantnú pre rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Táto otázka spočívala v tom, či v odvolacom konaní môže vystupovať ako účastník konania za obchodnú spoločnosť HOTEL KRYM s. r. o. žalobca na základe poverenia v zmysle § 530 Občianskeho zákonníka napriek tomu, že takéto poverenie podľa názoru sťažovateľa zaniklo vymožením pohľadávky. Odvolací súd vo veci rozhodoval konečným rozsudkom č. k. 43 Cob 82/2017-1501 z 15. februára 2018, štyri roky po tom, ako bola predmetná pohľadávka vybavená.

3.1 Sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýka, že v napadnutom uznesení [vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP] bez vysvetlenia neakceptoval svoju vlastnú judikatúru (sp. zn. 3 Obdo 61/2016, ktoré bolo publikované v zbierke

rozhodnutí najvyššieho súdu č. 7/2017 pod č. 62), na ktorú poukázal v dovolaní, za ustálenú súdnu prax (od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť, pozn.). Takýto postup považoval sťažovateľ za arbitrárny a svojvoľný. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že otázku aktívnej legitímácie nemožno považovať za otázku zásadného právneho významu, pretože touto otázkou sa má zaoberať ex offio každý všeobecný súd. Podľa sťažovateľa Civilný sporový poriadok (na rozdiel od predošlého procesnoprávneho kódexu) nepozná pojem otázka zásadného právneho významu. Civilný sporový poriadok podľa sťažovateľa nezužuje pojem vyriešenie právnej otázky, ktorý je použitý v ustanovení § 421 ods. 1 CSP na vyriešenie *zásadnej* právnej otázky. Slovo *zásadnej* sa v texte Civilného sporového poriadku nenachádza, preto sa domnieva, že prípustnosť dovolania [podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP] je v danom prípade daná v prípade akejkoľvek právnej otázky. Okrem toho sťažovateľ uviedol, že dovolací súd si zjavne pomýlil skúmanie procesných podmienok konania, ktoré skutočne skúma ex offio v zmysle Civilného sporového poriadku, s posúdením aktívnej legitímácie účastníkov konania. Aktívna alebo pasívna legitímácia nemá nič spoločné s procesnými podmienkami konania. Nedostatok aktívnej alebo pasívnej legitímácie je dôvodom na zamietnutie žaloby a nie na zastavenie konania. Takúto otázku si podľa sťažovateľa žiaden zo súdov neposudzuje ex offio. Opačný výklad by znamenal, že každou otázkou, ktorá je významná pre aplikáciu hmotnoprávneho predpisu, sa musí súd zaoberať ex offio, čo je právny a logický nezmysel.

4. Už špecifikované aspekty napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu podľa sťažovateľa preukazujú, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne a svojvoľné. Najvyšší súd sa podľa sťažovateľa vôbec nevysporiadal vo svojom odôvodnení s relevantnými dôvodmi, pre ktoré bolo podané dovolanie a vo svojom rozhodnutí sa nevysporiadal so zásadnými právnymi otázkami, tak, aby nedošlo k porušeniu základného práva na spravodlivý súdny proces. Týmto mali byť porušené sťažovateľove základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd SR svojim Uznesením sp. zn. 4 Obdo/50/2018 zo dňa 31.07.2019 porušil základné právo VLM SR, š. p. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ustanovenie § 47 ods. 3 Ústavy SR.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej sp. zn. 4 Obdo/50/2018 zo dňa 31.07.2019 sa zrušuje.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia pred Ústavným súdom SR, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu JUDr. Miloša Barbuša, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

15. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

16. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

17. Základné právo na súdnu ochranu zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, pričom jeho súčasťou je aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa podaním mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany svojich práv pred dovolacím súdom z dôvodov, ktorých uplatnenie umožňuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady ustanovené zákonom na poskytnutie ochrany v dovolacom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodov na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie takejto právnej ochrany však, prirodzene, nemožno považovať za právo na úspech v dovolacom konaní (m. m. II. ÚS 4/94), ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (m. m. IV. ÚS 302/07).

18. V súvislosti s preskúvaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd taktiež poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie

do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné. Ústavný súd v tomto kontexte mohol iba posúdiť či bolo napadnuté uznesenie najvyššieho súdu riadne odôvodnené, alebo či bolo svojvoľné a arbitrárne, ako namietal sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti.

Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

19. Najvyšší súd v napadnutom uznesení vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol:

«Dovolací súd z obsahu dovolania zistil, že žalovaný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. vymedzil tou skutočnosťou, že odvolací súd sa podľa jeho názoru odchýlil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke posúdenia záväzkov zmluvných strán vyplývajúcich z Rámcovej zmluvy, keď vyslovil, že záväzok zaplatiť zmluvnú pokutu žalovaným bol dohodnutý v Rámcovej zmluve medzi zmluvnými stranami platne a právo na jej uplatňovanie nie je podmienené uzatvorením kúpnej ani inej zmluvy a nie je viazané ani na sortiment, ale len na nedodané a žalobcom požadované množstvo drevnej hmoty. Takýto výklad odvolacieho súdu je podľa názoru dovolateľa v príkrom rozpore s obsahom a účelom zákona, pretože podľa neho Rámcová zmluva záväzkovo-právny vzťah nezakladá, a teda z nej záväzky zmluvných strán nevznikajú, tieto, vrátane povinnosti žalovaného dodávať žalobcovi drevnú hmotu, vznikli až na základe realizačných zmlúv a aj zmluvná pokuta sa týka nie Rámcovej zmluvy, ale realizačných zmlúv, a to nedodania požadovaného a zmluvne zabezpečeného dohodnutého dreva. Iný výklad by znamenal, že realizačné zmluvy nie je potrebné uzatvárať. Dovolateľ poukázal na rozhodnutia NS SR, sp. zn. 2MObd/3/2009, 1MObd/1/2010, 30bo/7/1998, 3Obdo/61/2016, 5Cdo/39/2003, rozhodnutia NS ČR, sp. zn. 32Odo/626/2003, 32Clo/24/2010 a mnohé ďalšie a rozsudok Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 22Cb/26/2003.

Vo vzťahu k rozhodnutiam Najvyššieho súdu ČR a Krajského súdu v Žiline, na ktoré dovolateľ v dovolaní v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. poukázal, dovolací súd pripomína, že tieto nespádajú pod pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. V tejto súvislosti poukazuje dovolací súd na vysvetlenie obsahu pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ uvedené v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/6/2017 zo dňa 06.03.2017, v ktorom dovolací súd uviedol, že „ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu (mysliac tým dovolací súd - pozn. dovolacieho súdu) je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo dokonca aj v jednotlivom, doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali“. S poukazom na uvedené, argumentácia inými rozhodnutiami než rozhodnutiami najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, môže byť relevantná ako podporná argumentácia pri odôvodňovaní dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., avšak nemôže byť spôsobilá vyvolať dovolací prieskum právnych záverov odvolacieho súdu vo veciach, v ktorých dovolateľ odvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ (alebo písm. c/) C. s. p. Rovnaký záver platí pre časť dovolania, v ktorej žalovaný namietol odklon od právnych záverov vyslovených v rozhodnutí najvyššieho súdu, sp. zn. 3Obo/7/1998, ktoré vydal najvyšší súd ako súd odvolací.

Vo vzťahu k rozhodnutiam Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2MOBdo/3/2009, 1MOBdo/1/2010 a 5Cdo/39/2003, na ktoré poukázal dovolateľ, dovolací súd uvádza, že predmetnými rozhodnutiami síce boli zrušené rozsudky krajských súdov (v konkrétnych rozhodovaných veciach), z ich odôvodnenia však vyplýva práve skutočnosť, na ktorej založil svoje rozhodnutie aj odvolací súd v tu posudzovanej veci, a to, že aj nepomenovaná (inominátna) zmluva je rovnako záväzná ako zmluva pomenovaná a dohodou o zmluvnej pokute ako zabezpečovacím prostriedkom možno zaistiť splnenie zmluvnej povinnosti vyplývajúcej z akejkolvek zmluvy, a teda aj zmluvy nepomenovanej.

So záverom odvolacieho súdu, že medzi zmluvnými stranami došlo k uzatvoreniu Rámcovej zmluvy ako inomínátnej, sa v podstate stotožnil aj dovolateľ, namietol však, že z tejto zmluvy nemôže vyplynúť záväzok žalovaného dodať žalobcovi požadované množstvo drevnej hmoty, a teda že takýto záväzok nie je možné sankcionovať; sankcionovať takýto záväzok je možné podľa jeho názoru až v prípade uzatvorenia realizačnej zmluvy. Otázku, či zmluvná pokuta môže byť naviazaná na Rámcovú zmluvu alebo nie, však najvyšší súd v označených rozhodnutiach neriešil, preto ani nemôže ísť o odklon odvolacieho súdu v prejednávanej veci od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Samotné spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v tejto časti, významovo nezodpovedá kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Dovolateľ ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, nevymedzil. Vyššie označené rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2MOBdo/3/2009, 1MOBdo/1/2010 a 5Cdo/39/2003 sú pre vymedzenie odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nenáležité, pretože otázku, či zmluvná pokuta môže alebo nemôže vyplynúť priamo z rámcovej zmluvy, neriešia. Pokiaľ ide o ďalšie, dovolateľom označené rozhodnutie dovolacieho súdu, sp. zn. 3Obdo/61/2016, dovolateľ jeho význam vo vzťahu k odklonu vzhliada v jeho odkaze na judikatúru českého najvyššieho súdu čo však kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. tiež nezodpovedá. Ďalšie konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, v ktorých by sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neoznačil. Z uvedených dôvodov odvolací súd dovolanie žalovaného v tejto časti podľa § 447 písm. f/ C. s. p. odmietol.»

20. Z citácie napadnutého uznesenia je zřejmé, že najvyšší súd posúdil každé súdne rozhodnutie, ktoré sťažovateľ uviedol vo svojom dovolaní (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 MOBdo 3/2009, 1 MOBdo 1/2010, 3 Obo 7/1998, 3 Obdo 61/2016, 5 Cdo 39/2003, rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 626/2003, 32 Clo 24/2010 a rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 22 Cb 26/2003) v kontexte, či ich bolo možné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Výsledkom tohto posúdenia bolo, že žiadne so sťažovateľom uvádzaných súdnych rozhodnutí nebolo možné považovať za ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, a preto v danom prípade nemohol byť naplnený

dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Ústavný súd podotýka, že sťažovateľ na rozdiel od svojho dovolania v ústavnej sťažnosti považoval za ustálenú rozhodovaciu prax už iba rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 61/2016, ktoré bolo publikované v Zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu č. 7/2017 pod poradovým číslom 62. Tvrdenie sťažovateľa v ústavnej sťažnosti, že najvyšší súd vôbec nevysvetlil, prečo nepovažoval svoje vlastné rozhodnutie (sp. zn. 3 Obdo 61/2016), sa preto ukázalo ako nepravdivé.

Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

21. V tejto časti svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ spochybňoval aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcu v napadnutom konaní. Argumentoval tým, že otázka aktívnej vecnej legitimitácie je právna otázka. a spochybňoval záver najvyššieho súdu, že na naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí ísť o otázku zásadného právneho významu. Podľa sťažovateľa je pre tento dovolací dôvod relevantná akákoľvek právna otázka – a tou má byť otázka aktívnej vecnej legitimitácie žalobcu v konaní.

22. Najvyšší súd v napadnutom uznesení iba stručne poukázal, že sťažovateľom nastolenú otázku neposúdil ako otázku zásadného právneho významu – relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Uviedol k tomu len toľko, že otázku vecnej legitimitácie musí súd skúmať z úradnej povinnosti, a to aj vtedy, ak ju žiadna zo strán sporu nenamieta. Tento záver najvyššieho súdu napadol sťažovateľ v ústavnej sťažnosti s tým, že vecná legitimitácia nie je procesnou podmienkou konania.

23. Sťažovateľ má síce pravdu, že textové znenie § 421 ods. 1 CSP (na rozdiel od predošlého procesného predpisu) neobsahuje slovné spojenie „zásadná právna otázka“. Ale ak ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, je očividné, že mimoriadny opravný prostriedok, akým je dovolanie, nie je v konečnom dôsledku dizajnovaný na riešenie triviálnych právnych otázok, resp. akýchkoľvek otázok vznesených dovolateľom. Inými slovami, otázky, pri riešení ktorých dovolací môže zasiahnuť do právoplatne skončených súdnych sporov, musia mať charakter „zásadnej právnej otázky“, aj keď samotný text zákona neobsahuje slovo „zásadnej“, resp. jeho ekvivalent.

Ústavný súd v tomto kontexte nevyrušuje ani skutočnosť, že najvyšší súd podporil tento svoj záver aj judikatúrou vydanou za účinnosti predošlého procesného predpisu. Nemožno od všeobecných súdov očakávať, že v súvislosti so zmenou Občianskeho (civilného) procesného predpisu v roku 2016 „zabudnú“ na svoju predchádzajúcu judikatúru. Ak sú závery súdov relevantné aj v nových procesných podmienkach, ústavný súd nevidí dôvod, prečo by na nich nemohli odkázať. Rovnako ústavný súd nevidel problém v tom, že najvyšší súd poukázal v rámci hodnotenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP (pri posudzovaní, či išlo o otázku zásadného právneho významu, pozn.) na rozhodnutie, ktoré riešilo otázku právneho významu z pohľadu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Stále totiž ide o to isté ustanovenie zákona (§ 421 ods. 1 CSP) a samotný charakter právnej otázky (zásadného významu) sa týka aj pokračovania tohto zákonného ustanovenia pod všetkými tromi písmenami [a), b) aj c)].

24. Ako nepravdivé sa ukázalo aj tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší súd mal považovať skúmanie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v napadnutom konaní za procesnú podmienku konania. Najvyšší súd ale v napadnutom uznesení nič také neuviedol. Najvyšší súd iba poukázal na skutočnosť, že otázku vecnej legitímácie musí skúmať konajúci súd vždy, aj keď to žiadna zo strán nenamieta. Preskúmanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Konajúci súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. To, že sa súd výslovne k vecnej legitímácii nevysloví, neznamená, že sa ňou v konaní nezaoberal. Tento záver vychádza z judikatúry najvyššieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 205/2009 z 29. júna 2010, ktorú prevzal aj ústavný súd napr.: III. ÚS 266/2014, II. ÚS 273/2019). Teda sťažovateľova námietka v ústavnej sťažnosti poukazujúca na nesprávne posúdenie vecnej legitímácie ako procesnej podmienky konania bola iba nesprávnou (a zrejme aj účelovou) interpretáciou sťažovateľa.

25. Z už uvedeného je podľa názoru ústavného súdu zrejmé, že najvyšší súd svoje závery o tom, že dovolanie sťažovateľa vo vzťahu k rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné, primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tieto jeho závery nemožno v žiadnom

prípade považovať za arbitrárne. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone.

26. Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

27. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

28. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

29. Po odmietnutí sťažnosti ako celku už bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu